

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Mars 1876, kl. 5 e. m.

Memorial, med förslag till ändringar i Bankoreglementet och i Riksbankens aflöningsstat.

Efter att hafva genomgått samtliga delar af det för riksbankens styrelse och förvaltning gällande, vid senaste riksdag fastställda bankoreglemente, hvilket finnes infördt i 10:de samlingen af bihanget till samma Riksdags protokoll, får Banko-Utskottet nu afgifva utlåtande i anledning af de förslag till ändringar i samma reglemente, som blifvit ifrågakända dels af Herr A. O. Wallenberg uti en vid innevarande riksdag väckt och till Utskottet hänvisad motion, dels af senast församlade statsrevisorer, dels af ledamöter inom Utskottet, dels ock af fullmäktige i Riksbanken.

Uti sista punkten af 4 § i bankoreglementet föreskrifves, att det kapitalöfverskott, Riksbanken utöfver grundfonden och reservfonden eger, må vid bokslutet föras såsom reserverade medel. Då i afseende å användandet af dessa medel, hvilka för närvarande uppgå till 3,296,408 kronor 32 öre, särskilda bestämmelser blifvit af Riksdagen meddelade, i det att den behållning af bankovinstmedlen, som återstod efter det vid 1873 års riksdag reservfonden bildats, blifvit af Riksdagen reserverade till framtida förfogande samt de särskilda såsom reserverade medel bokförda vinstmedlen för åren 1874 och 1875 blifvit af sistlidne och innevarande års Riksdag till vissa bestämda ändamål afsedda, har Banko-Utskottet trott det vara lämpligt, att uti bankoreglementet upplysning finnes meddelad om de särskilda föreskrifter, Riksdagen angående samma medel lemnat, och hemställer derföre:

Bih. till Riksd. Prot. 1876. 6 Saml. 1 Afd. 6 Häft.

1:o.

att under § 4 af bankoreglementet måtte intagas en not af följande innehåll:

De reserverade medlen utgöras för närvarande af:

a) 742,045 kronor 97 öre, återstående behållning af Riksbankens vinstmedel för åren 1866—1873 och af Riksdagen reserverade "till framtida förfogande";

b) 1,251,534 kronor 96 öre, hvilka enligt 1875 års Riksdags beslut skola begagnas till inköp af utländska statspapper, att vid behof användas för att stärka Riksbankens metalliska kassa; och

c) 1,302,827 kronor 39 öre, hvilka enligt 1876 års Riksdags beslut skola, då fullmäktige i Riksbanken finna sådant lämpligen kunna ske, för enahanda ändamål, som nyss blifvit nämndt, begagnas till inköp af goda statspapper i utländskt mynt.

I fråga om grunderna för Riksbankens sedelutgifningsrätt har uti en inom Första Kammaren väckt motion, N:o 28, Herr *A. O. Wallenberg*, med åberopande af den motivering, som igenfinnes i hans motion N:o 11 vid 1874 och N:o 25 vid 1875 års riksdag, föreslagit, att Litt. b och c i mom. 2 af § 6 i bankoreglementet måtte uteslutas samt att i mom. 3 af samma § orden "högst trettio millioner kronor" måtte utgå, d. v. s. att på folioräkningar insatta medel och utelöpande postvexlar icke vidare skola ingå i sedelstocken samt Riksbankens rätt att utgifva sedlar till belopp af högst trettio millioner kronor utöfver de antagna sedelutgifningsvalutorna upphöra.

Fullmäktige i Riksbanken, som blifvit öfver motionen hörde, hafva i afgifvet yttrande på anförda skäl afstyrkt allt afseende å densamma.

Att sättet för beräkning af Riksbankens sedelstock äfvensom grunderna för bestämmande af densammas belopp utöfver de tillgångar, banken eger i metallisk kassa och i fordringar på utrikes orter, i och för sig ej äro tillfredsställande, vill Utskottet icke förneka, men de särskilda, från hvarandra i mer och mindre mån afvikande förslag till förändrade grunder för sedelutgifningsrätten, hvilka blifvit af motionären under nuvarande och de två nästföregående riksdagarne framställda, äro icke heller af den beskaffenhet, att en nöjaktig lösning af denna fråga genom de utvägar motionären anvisat står att vinna.

Beträffande särskildt det nu ifrågavarande förslaget har visserligen i hvad detsamma rörer sättet för sedelstockens beräkning, inom Utskottet den åsigten blifvit framhållen att, i enlighet med hvad motionären påyrkat, medel insatta på folioräkning samt beloppet af utelöpande postvexlar, såsom utgörande innestående fordringar hos Riksbanken, icke böra inräknas i sedelstocken, utan att till densamma uteslutande bör hänföras beloppet af Riksbankens verkliga utelöpande sedlar. Då emellertid ett frångående af bankoreglementets bestämmelser i detta hänseende och antagande af motionärens förslag skulle hafva till följd att, i stället för att Riksbanken under nuvarande förhållanden kan till betalning af medel, insatta på folioräkning, och utelöpande postvexlar använda sina sedlar utan att den obegagnade sedelutgifningsrätten deraf beröres, densamma skulle komma att minskas med hvarje belopp, som utginge till betalning af dessa Riksbankens skulder, har Utskottet funnit samma förslag icke kunna eller böra antagas, derest icke fullt betryggande bestämmelser i afseende å sedelutgifningsrätten sättas i stället. Med afseende härå och då genom motionärens förslag att, i motsvarighet till de poster af sedelstocken, som efter hvad nyss nämnts skulle derifrån uteslutas, borttaga Riksbankens rätt att utgifva högst trettio millioner i sedlar utöfver de antagna sedelutgifningsvalutorna, Riksbankens sedelutgifningsrätt i det hela skulle blifva i betydlig mån inskränkt; då icke några förhållanden i afseende å Riksbankens ställning, tillgångar eller förmåga att fullgöra sina förbindelser lemna minsta anledning eller berättigande till vidtagande af en sådan rubbning eller inskränkning i Riksbankens verksamhet, hvilken företagen på sätt motionären föreslagit, enligt hvad fullmäktige ock anfört, skulle kunna verka rent af förderligt, och då i allt fall den nuvarande tidpunkten icke torde vara lämplig för vidtagande af några mera omfattande förändringar i grunderna för Riksbankens sedelutgifningsrätt, hemställer Utskottet:

2:o.

att Herr Wallenbergs motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Gällande bankoreglementes § 39 mom. 4 innehåller: "I afseende på försträckningen till den ännu kvarvarande filialbanken tjenar till efterrättelse hvad derom är stadgadt i § 44 af bankoreglementet under den 16 Maj 1871." Den i detta moment afsedda filialbanken, eller filialbanken i Sundsvall, har numera upphört. Utskottet hemställer derfore:

3:o.

att § 39 mom. 4 må ur bankoreglementet uteslutas samt i följd deraf ordningsnummern å nuvarande momenten 5 och 6 i samma paragraf ändras.

Ännu i 1872 års bankoreglemente, § 43, var det medgifvet, att hos fullmäktige i Riksbanken ärende, som ej tålde uppskof, kunde afgöras af fyra fullmäktige, derest de voro om beslutet ense. I 1873 och följande årens reglemente har stadgats, att vid behandling af allmänna ärenden alltid minst fem fullmäktige skola vara tillstädes.

Uti en till Utskottet ingifven skrift hafva fullmäktige anført, hurusom omständigheter lätteligen kunde inträffa, under hvilka fordran att fem fullmäktige skola vara tillstädes icke kunde uppfyllas utan att ärendenas oafbrutna gång deraf komme att lida. Utom det att städse varit vanligt, att flere af de ordinarie fullmäktige någon tid af sommaren för helsans vårdande eller enskilda angelägenheters ombesörjande vore någon tid frånvarande, hade det från och med år 1874 varit deputerade medgifvet att vardera åtnjuta en och en half månads ledighet, hvilken företrädesvis begagnades under sommaren. Derjemte utsåges för fullmäktige ej flere än tre suppleanter. Äfven desse vore ej alltid lediga att, särdeles under sommaren, inträda i tjenstgöring. Under flera år hade en af suppleanterne varit boende i landsorten så långt från Stockholm, att för ärenden, som bort skyndsamt afgöras, han ej lämpligen kunnat inkallas till tjenstgöring. Skulle nu emellan riksdagarne inträffa, att en eller flera af fullmäktige eller suppleanter afginge eller genom längre sjukdomsfall hindrades från tjenstgöring, kunde synnerliga svårigheter uppstå för ärendenas oafbrutna gång. Det vore dessutom icke alltid lämpligt, att ett viktigare ärendes afgörande, om skyndsamt behandling erfordrades, gjordes beroende af en suppleant. Vore denne för ärendet fränmande, ställdes han i valet emellan att följa öfrige ledamöters mening eller att begära uppskof. I förra fallet kunde ju ärendet lika väl af de öfrige afgöras, i senare fallet vunnes ej den eftersträfvade skyndsamhet i behandlingen, som för bankfrågor ofta kunde vara af stor vikt.

Af dessa anledningar och då någon olägenhet aldrig, fullmäktige vederligen, försports af den förr medgifna rättigheten till allmänna ärendens behandling af fyra fullmäktige samt, när bland fem fullmäktige tre utgöra flertal och bestämma beslutet, samma antal ock syntes kunna bland fyra blifva beslutande, hafva fullmäktige hemställt, att bankoreglementets bestämmelser i förevarande hänseende måtte, i öfverensstämmelse med hvad fullmäktige sålunda anført, ändras.

Utskottet, som delar dessa af fullmäktige uttalade åsigt, hemställer alltså:

4:o.

att första punkten i § 43 mom. 1 af bankoreglementet måtte erhålla följande lydelse:

(Nuvarande lydelse:)

För behandling af allmänna ärenden sammanträda fullmäktige en gång i hvarje vecka eller oftare, om ärendenas beskaffenhet och oafbrutna gång sådant fordra, och skola dervid *minst fem fullmäktige vara tillstädes, dock må ärenden, som böra skyndsamt handläggas, kunna afgöras af allenast fyra fullmäktige, derest tre af dem äro om beslutet ense, men i sammanträden med fullmäktige i Riksgäldskontoret skola minst fem af fullmäktige i Riksbanken deltaga.*

För behandling af allmänna ärenden sammanträda fullmäktige en gång i hvarje vecka eller oftare om ärendenas beskaffenhet och oafbrutna gång sådant fordra, och skola dervid, äfvensom vid sammanträden med fullmäktige i Riksgäldskontoret, minst fem fullmäktige vara tillstädes.

Såsom af § 51 i den af senast församlade statsrevisorers till innevarande års Riksdag afgifna berättelse angående Riksbanken inhemtas, hafva revisorerne uttryckt den åsigt, att sådan inventering och undersökning vid Riksbankens afdelningskontor, som i § 51 af bankoreglementet omförmäles, tills vidare borde minst en gång om året verkställas.

Sedan genom de på senare åren vidtagna förändringar i bankoreglementet afdelningskontoren kommit att mera omedelbart lyda under bankofullmäktige, lärer ock deraf följa att dessa kontors åtgöranden mera än tillförene böra af fullmäktige öfvervakas; men då bankofullmäktige, hvilka äro inför Riksdagen närmast ansvarige för kontorens förvaltning, enligt den nuvarande lydelsen af § 51 i bankoreglementet äro oförhindrade att "när som helst" anställa inventering och undersökning vid afdelningskontoren, har den bestämmelse sagde § således redan nu innehåller synts Utskottet tillfyllestgörande;

5:o.

hvilket Utskottet funnit sig böra för Riksdagen anmäla.

Sedan, med anledning af Riksbankens fordran hos Södertelje kanalbolag, direktionen för nämnda bolag, efter hvad Utskottet i sitt memorial N:o 2 vid innevarande riksdag meddelat, uppå gjord framställning medgifvit, att ett utaf Riksbanken utsedt ombud må deltaga i granskningen af kanalbolagets räkenskaper hvarje gång en sådan granskning förekommer, har Utskottet ansett lämpligt att uti § 58 af bankoreglementet, hvarest åtskilliga andra fullmäktige meddelade uppdrag finnas införda, jemväl intages bestämmelse om åläggande för fullmäktige att utse ombud till deltagande i revisionen af Södertelje kanalbolags räkenskaper; och hemställer Utskottet derföre:

6:o.

att § 58 i bankoreglementet må erhålla följande förändrade lydelse:

(Nuvarande lydelse:)

Åt fullmäktige är uppdraget:	Åt fullmäktige är uppdraget:
enligt Regeringsformens 50 § att — — — — —	enligt Regeringsformens 50 § att — — — — —
enligt Regeringsformens 98 § att — — — — —	enligt Regeringsformens 98 § att — — — — —
enligt Regeringsformens 109 § att — — — — —	enligt Regeringsformens 109 § att — — — — —
enligt Riksdagsordningens 32 § att — — — — —	enligt Riksdagsordningens 32 § att — — — — —
enligt instruktionen för Riksdagens revisorer — — — — —	enligt instruktionen för Riksdagens revisorer — — — — —

Derjemte ega fullmäktige utse ett ombud att å Riksbankens vägnar deltaga i granskningen af Södertelje kanalbolags räkenskaper.

Gemensamt med fullmäktige i Riksgäldskontoret ega fullmäktige i Riksbanken dessutom att, för framtida uppsigten och kontrollen öfver Göta kanals vidmakthållande utse och välja en person att, å Riksbankens och Riksgäldskontorets vägnar, såsom ledamot deltaga i Göta kanaldirektion; skolande nytt val dertill hvarje år anställas, hvarvid dock det förut utsedda ombudet kan åter inväljas. — Bemålde fullmäktige etc.

Derjemte ega fullmäktige att, gemensamt med fullmäktige i Riksgäldskontoret, för framtida uppsigten och kontrollen öfver Göta kanals vidmakthållande utse och välja en person att å Riksbankens och Riksgäldskontorets vägnar, såsom ledamot deltaga i Göta kanaldirektion; skolande nytt val dertill hvarje år anställas, hvarvid dock det förut utsedda ombudet kan åter inväljas. Bemålde fullmäktige må ock gemensamt utse etc.

Vid slutet af nu gällande bankoreglemente finnes under rubriken "Öfvergångsstadganden" intagen, bland annat, följande bestämmelse: "1:o Intill dess fullmäktige finna tiden vara inne att icke vidare utgifva sedlar å en krona, skall den i 1874 års bankoreglemente införda § 15 oförändrad gälla."

Då sedlar å en krona numera icke af Riksbanken utgifvas, hemställer Utskottet:

7:o.

att förenämnda öfvergångsstadgande må ur bankoreglementet uteslutas samt i följd deraf ordningsnumern 2:o å det derefter ensamt kvarstående öfvergångsstadgandet jemväl utgå.

I sammanhang härmed får Utskottet underställa Riksdagens pröfning en af fullmäktige hos Utskottet gjord framställning om förändring i den för Riksbanken gällande aflöningsstat i hvad densamma afser den vid Riksbankens härvarande brandanstalter anställde brandchefen samt brandmästaren.

Fullmäktiges i berörda hänseende gjorda framställning är af följande lydelse:

"Enligt hvad fullmäktiges protokoll under senaste månaderna af sistlidna år utvisa, hafva fullmäktige ansett behöfligt vidtagna åtgärder för mera ständig vakthållning i Riksbanken mot eldfara, för brandanstalternas tidsenligare ordnande samt för vinnande af bättre förmåga hos de vid desamma anstälde tjänstemän och vaktbetjente att i händelse af behof handhafva eldsläckningsredskapen. Besväret att härvid handleda vederbörande och tillse, att erforderlig kännedom inhämtas och behöfliga öfningar anställas, drabbar i främsta rummet för tjänstemännen brandchefen, för vaktbetjeningen brandmästaren. Den förre, som är skyldig att hafva sin bostad i närheten af hufvudkontoret, åtnjuter för befattningen ett arvode af 400 kronor. Då under nuvarande hyresförhållanden i Stockholm skyldigheten att bo nära banken lätt kan medföra en ökad utgift, som medtager större delen af arvodet, kan den verkliga godtgörelsen för göromålen blifva så ringa, att befattningen alls icke blir eftersökt, utan fullmäktige i valet af brandchef inskränkas till dem af tjänstemännen, som händelsevis äro i bankens närhet boende och för hvilka bostadstvånget icke medför någon ökad utgift. Men då osäkert kan vara, om någon valt sin bostad i bankens närhet och ännu

mera om bland dem, som möjligen gjort det, finnes någon till brandchef duglig, lärer det vara nödigt att så pass höja arfvodet att utöfver den utgift, bostadstvånget medför, någon ersättning för de med befattningen förenade bestyr alltid är att påräkna, för hvilket ändamål fullmäktige anse arfvodet för brandchefen böra förhöjas åtminstone till 600 kronor.

Brandmästaren är tillika öfvervaktmästare. Såsom sådan är han förman för vaktbetjeningen och utöfvar den närmaste tillsynen öfver denna samt biträder bankosekreteraren med eftersyn af fastigheterna samt handhafvandet af de ekonomiska angelägenheterna. Han åtnjuter i lön 800 kronor, i tjänstgöringspenningar 600 kronor, jemte husrum och vedbrand. I och för brandmästarebefattningen har han redan förut varit nödgad att mestadels vara tillstädes i bankens hus, men detta tvång ökas än mera, när klämtningen upphör och han ej längre kan påräkna att i händelse af brand genom klämtning återkallas till bankbyggningarne. Derjemte har honom nu blifvit ålagdt att undervisa och inlära vaktbetjeningen i skötandet af eldsläckningsredskapen och att med dem i sådant afseende anställa förhör och öfningar. Att med de fordringar, som måste ställas på innehafvaren af denna befattning, den nuvarande kontanta aflöningen 1,400 kronor är alltför ringa att lemna skälig utkomst, torde få anses uppenbart. Fullmäktige föreslå därför, att aflöningen höjes med 600 kronor och att dessa, enär för närvarande en nog betydlig del af aflöningsförmånerna gå vid afskedstagande förlorade, måtte tilläggas lönen.“

Emot de sålunda af fullmäktige ifrågakända löneförhöjningarna för brandchefen och brandmästaren vid Riksbankens hufvudkontor har Utskottet icke något att erinra och hemställer därför:

8:o.

att i aflöningsstaten för hufvudkontoret arfvodet till brandchefen upptages till 600 kronor i stället för 400 kronor och att första punkten för vaktbetjeningen får följande lydelse:

“Öfvervaktmästare och brandmästare lön, kronor 1,400: —
 tjänstgöringspenningar ” 600: —
 jemte fria husrum och vedbrand,
 samt

9:o.

att de förhöjda aflöningsbeloppen måtte utgå från och med innevarande års början.

Stockholm den 10 Mars 1876.

På Utskottets vägnar:

J. J. EKMAN.

Reservation:

af Herr *A. Peyron*: "Emot Utskottets åsigt att ej fästa tillräckligt afseende vid Herr A. O. Wallenbergs förslag att på folioräkning innestående medel äfvensom beloppet af utelöpande postvexlar ej vidare borde anses och beräknas såsom Riksbankens sedelskuld får jag mig reservera.

Då det otvifvelaktigt är fullkomligt oegentligt att såsom sedelskuld benämna annat än utelöpande sedlar, anser jag för min del en förändring i nämnda afseende önskvärd, hvarföre jag inom Utskottet yrkat att Litt. b och c i mom. 2 af § 6 i bankoreglementet borde utgå; och har jag för min del icke heller kunnat godkänna Utskottets åsigt att den nuvarande tidpunkten för en genomgripande förändring i grunderna för Riksbankens sedelutgifningsrätt icke skulle vara lämplig."

Herrar *von Braun*, *Ribbing*, *Sundin* och *A. de Maré* hafva tillkännagifvit, att de varit hindrade deltaga i öfverläggningarna rörande herr Wallenbergs ofvan omförmälda motion, hvarjemte Herr *Wijkander* velat hafva antecknadt, att han icke närvarit vid justeringen af Utskottets betänkande i hvad det angår samma motion.
